

Artikel

**Tekanan Kewangan Dan Pengurusan Tekanan Kewangan Dalam Kalangan Pelajar Institusi
Pengajian Tinggi Berasaskan Status Sosioekonomi**
(*Financial Stress and Financial Stress Management Among Higher Educational Institutions Students Based
on Socioeconomic Status*)

Awien Azuyien Jamri & Suraiya Ishak*

Pusat Kajian Pembangunan, Sosial dan Persekitaran, Fakulti Sains Sosial Dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 Bangi, Selangor, Malaysia

*Pengarang Koresponden: suraiya@ukm.edu.my

Diserah: 11 Ogos 2023

Diterima: 25 September 2023

Abstrak: Peningkatan kos sara hidup telah memberi impak kepada masyarakat, termasuk pelajar di institusi pengajian tinggi. Sehubungan itu, ia telah memberi tekanan kewangan kepada golongan pelajar terlibat dalam menjalani rutin harian sebagai pelajar di universiti. Berasaskan kerangka teori Sosioekonomi (SES), mahasiswa daripada kelompok latar belakang sosioekonomi berlainan dijangka terdedah kepada tahap tekanan kewangan yang berbeza disebabkan pengaruh konteks sosioekonomi masing-masing. Objektif kajian ini adalah untuk mengukur tahap tekanan kewangan mahasiswa institusi pengajian tinggi awam tempatan mengikut kelompok sosioekonomi mereka. Selain itu, ia turut menganalisis respon pengurusan tekanan kewangan dalam kalangan pelajar IPTA mengikut kelompok taraf hidup mereka. Kajian ini menggunakan teknik survei dengan melibatkan sampel berjumlah 118 pelajar tahun akhir daripada dua buah fakulti di sebuah IPTA di Lembah Kelang. Pemilihan sampel kajian adalah dibuat secara persampelan bertujuan daripada sebuah kerangka persampelan pelajar tahun akhir daripada fakulti sasaran berjumlah 170 orang. Data dianalisis secara deskriptif dan analisis tabulasi silang (*crossstab*). Hasil kajian mendapati pelajar daripada latar belakang kelompok B40 dan M40 mempunyai tahap tekanan kewangan yang tinggi. Manakala kelompok taraf sosioekonomi tinggi iaitu T20 cenderung mempunyai tahap tekanan kewangan yang rendah berbanding kelompok B40 dan M40. Di samping itu, kajian menemui kebanyakan mahasiswa dalam semua kelompok latar belakang sosioekonomi telah menunjukkan respon pengurusan tekanan kewangan pada tahap yang relatifnya sederhana. Implikasi penemuan ini membuktikan pemberian bantuan kewangan secara bersasar kepada kelompok mahasiswa kategori keluarga B40 adalah wajar kerana mereka merupakan aset perubahan taraf sosioekonomi keluarga. Implikasi ilmu menunjukkan kerangka SES relevan dalam kajian tekanan kewangan dalam kalangan kelompok sosioekonomi berbeza.

Kata kunci: status sosioekonomi (SES); institusi pengajian tinggi (IPT); tekanan kewangan; pengurusan; stratifikasi sosial

Abstract: The increased in the cost of living gives impact on society, including students at higher education institutions (HEIs). Therefore, it has put financial stress on the involved students in their daily routine as the universities' students. Based on the Socioeconomic Status theoretical framework (SES), universities' students from different socioeconomic background groups are expected to be exposed to different level of financial stress due to the influence of their respective socioeconomic contexts. The objective of this study is to measure the level of financial stress experienced by students of local public higher education institutions according to their socioeconomic status group. Additionally, the study also analyses the financial stress management

response among the higher education institutions (HEIs) students according to their living status groups. This study employs survey technique and involve a sample of 118 final year students from two faculties at an HEI in the Klang Valley. The selection of study samples was made through by the purposive sampling from a sampling frame of 170 final year students of the identified faculties. The data are analysed descriptively and cross tabulation analysis. The findings indicate that students from the B40 and M40 groups have a high level of financial stress. Meanwhile, the high socioeconomic groups which is T20 tends to have a low financial stress compared to the B40 and M40 groups. In addition, the study found most students in all socioeconomic background groups have shown a relatively moderate level of financial stress response. The implication of this finding has proved the efforts of providing targeted financial aids to HEIs students of the B40 family categories should be continued as they are the assets for their families' socioeconomic changes. The knowledge implication shows that SES is relevant to study financial stress among different socioeconomic groups.

Keywords: socioeconomic status (SES); higher education institution (HEI); financial stress; management; social stratification

Pengenalan

Situasi ekonomi masakini yang menunjukkan pola kenaikan harga barangan asas dan kos hidup, telah memberi tekanan terhadap kelangsungan hidup masyarakat termasuk golongan pelajar institusi pengajian tinggi (IPT). Justeru itu, terdapat sebahagian mahasiswa yang berhadapan masalah kekurangan sumber kewangan sehingga mengganggu kelancaran rutin kehidupan harian sebagai pelajar (Asri et al., 2017). Situasi tersebut mengakibatkan pelajar menghadapi tekanan kewangan dalam meneruskan kehidupan harian dan memberi kesan terhadap prestasi akademik dan emosi mereka (Husin, 2021 dan Abu Bakar et al., 2019).

Keperluan merupakan barangan asas yang harus dimiliki setiap manusia bagi menjamin keselesaan dan kelangsungan hidup yang normal. Setiap kelompok individu mempunyai komitmen keperluan yang berbeza mengikut situasi, peranan dan tempat mereka berada. Kelompok sosial berpendapatan rendah seringkali bergelut dengan keperluan asas seperti makanan dan sewa tempat tinggal (UNDP, 2022). Mahasiswa merupakan kelompok individu yang sedang menuntut ilmu di institusi pengajian tinggi, turut mempunyai keperluan khusus seperti perbelanjaan makan minum, tempat tinggal, pengangkutan dan barangan serta perkhidmatan berkaitan hal ehwal pembelajaran. Semua perbelanjaan tersebut adalah perlu bagi memastikan proses pembelajaran dapat berjalan lancar dan efektif. Berikutan senario kos hidup yang semakin meningkat, terdapat pelajar yang terpaksa melakukan kerja sambilan untuk menampung keperluan diri sehingga ada kalanya mengganggu tumpuan mereka terhadap pelajaran (Amran, 2019).

Kajian ini telah mengukur tahap tekanan kewangan dalam kalangan mahasiswa yang berbeza strata sosioekonomi iaitu golongan keluarga B40, M40 dan T20. Jadual 1 menunjukkan klasifikasi pendapatan isi rumah mengikut kelas sosioekonomi berbeza. Berdasarkan Jadual 1, sela pendapatan isi rumah berpendapatan rendah iaitu golongan B40 adalah di antara sela RM4,360 dan ke bawah, golongan M40 di antara RM4,360 hingga RM9,619 dan T20 pula melebihi RM9,619 (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2020).

Jadual 1: Jadual kelas pendapatan setiap isi rumah

Kategori Pendapatan	Julat Pendapatan Isi Rumah (RM)
B40	< 4,360
M40	4,360 – 9,619
T20	> 9,619

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia (2020)

Latar belakang sosioekonomi keluarga yang berbeza dijangka memberi pengaruh terhadap tahap tekanan yang dialami kerana ia berkait rapat dengan ketersediaan dan kecukupan sumber kewangan keluarga menanggung keseluruhan perbelanjaan isi rumah termasuk keperluan anak-anak yang masih menuntut di IPT. Selain daripada itu, latar belakang sosioekonomi juga dapat memberi pengaruh kepada orientasi pengurusan tekanan kewangan yang ditunjukkan oleh seseorang individu. Berikut adalah persoalan kajian iaitu:

- i. Apakah tahap tekanan kewangan yang dialami oleh pelajar IPTA mengikut kelompok taraf sosioekonomi mereka?;
- ii. Apakah tahap respon pengurusan tekanan kewangan pelajar IPTA mengikut kelompok taraf sosioekonomi mereka?; dan
- iii. Adakah wujud perbezaan pada cara pengurusan tekanan kewangan dalam kalangan pelajar IPTA daripada kelompok taraf sosioekonomi yang berbeza?

Kajian ini menskopkan penelitian ke atas mahasiswa tahun akhir daripada dua buah fakulti berbeza, iaitu dalam bidang sains tulen dan sains sosial setiap satunya di sebuah IPTA di Selangor. Pemilihan dua (2) fakulti terlibat dibuat berasaskan kepada pertimbangan- fakulti dengan yuran pengajian yang tinggi daripada aliran bidang Sains Tulen dan Sains Sosial setiap satunya dan beroperasi di lokasi kampus yang sama.

Sorotan Karya

1. Tekanan Kewangan

Menurut Ganesan et al. (2018) tekanan terutamanya tekanan kewangan merupakan sebahagian daripada lumrah kehidupan pelajar universiti. Terdapat dua bentuk tekanan iaitu tekanan positif dan negatif. Tekanan positif merupakan tekanan yang dapat mendorong seseorang untuk terus bekerja dan menggalakkan pembelajaran. Hal demikian kerana sejumlah tekanan yang ideal berupaya meningkatkan motivasi dan keupayaan pembelajaran individu (Yusoff et al., 2010). Manakala tekanan negatif adalah beban yang menghalang pembelajaran dan mesti dielakkan supaya tidak memberikan kesan buruk kepada seseorang. Menurut Aysan et al. (2002), pelajar yang baru menjejakkan kaki ke universiti cenderung mengalami tekanan kewangan yang lebih tinggi berbanding pelajar yang sudah lama berada di universiti. Keadaan tersebut adalah disebabkan proses penyesuaian di tempat baharu iaitu persekitaran universiti baru bermula.

Menurut Mahdzan et al. (2020) tekanan kewangan mempunyai kaitan dengan kejutan kewangan atau perubahan besar dalam kehidupan seseorang dan boleh mempengaruhi kesejahteraan kewangan. Menurut Lim et al. (2014), tekanan kewangan dalam kalangan pelajar universiti banyak memfokuskan kesan negatif terhadap kesejahteraan daripada aspek prestasi akademik, isu kesihatan dan amalan perbelanjaan kewangan. Menurut Tesfaw dan Yitayih (2018) pula, tekanan kewangan merupakan kesukaran yang mungkin dihadapi oleh individu atau isi rumah bagi memenuhi komitmen keperluan asas disebabkan sumber kewangan yang tidak mencukupi. Tekanan kewangan boleh ditakrifkan sebagai satu keadaan yang berlaku apabila pendapatan kurang berbanding perbelanjaan yang diperlukan. Justeru tekanan kewangan ialah peristiwa atau situasi yang dapat mempengaruhi kesejahteraan emosi atau psikologi seseorang individu (Falconier & Epstein, 2011). Pengkaji lain turut mendefinisi tekanan kewangan sebagai peristiwa atau keadaan di mana individu tidak dapat memenuhi keperluan ekonomi dan dikaitkan dengan tekanan fisiologi dan psikologi, serta membawa kepada peningkatan kebimbangan kewangan, isu kesihatan, dan penurunan penyesuaian perkahwinan (Drentea & Reynolds, 2015; Kinnunen & Feldt, 2004; Santacroce et al., 2020).

Berdasarkan Khoo dan Nor (2021); dan Tesfaw dan Yitayeh (2018), kehidupan di IPT merupakan tempoh transisi kehidupan yang dicirikan dengan peningkatan tanggungjawab individu untuk mengurus kewangan peribadi. Kekurangan sokongan ekonomi dan tekanan kewangan merupakan isu yang membimbangkan di peringkat institusi pengajian tinggi dan berpotensi menjadi salah satu faktor penyumbang kepada peningkatan stres dalam kalangan pelajar universiti. Keperluan kewangan yang tidak dapat dipenuhi, boleh menyebabkan tekanan kewangan dalam kalangan pelajar universiti. Tekanan kewangan turut ditakrifkan sebagai tekanan ekonomi yang dirasakan dan kekurangan sokongan ekonomi yang membawa kepada tekanan (Adams et al., 2016). Kesukaran kewangan merupakan salah satu tekanan yang mempengaruhi pelajar di universiti dan dikaitkan dengan prestasi kognitif, kesejahteraan mental dan emosi pelajar (Caderet & Bennett, 2019; Jones et al., 2018). Oleh yang demikian, penerokaan bagi memahami tekanan kewangan dalam kalangan

mahasiswa dengan mengambil kira faktor latar belakang sosioekonomi berbeza, adalah perlu bagi menambah pengetahuan berkaitan tema kesejahteraan kewangan golongan belia yang diharapkan menjadi aset bernilai kepada poses peningkatan taraf sosioekonomi keluarga masing-masing. Ini sejajar dengan kajian lepas antaranya seperti Fox dan Chancey (1998); Gutman dan Eccles (1999); Voydanoff (1990) yang mengaitkan peranan dan ciri sesebuah institusi keluarga terhadap konteks isu tekanan kewangan yang dialami individu.

2. Pengurusan Tekanan Kewangan

Menurut Baba et al. (2022), peningkatan kos sara hidup merupakan isu penting dalam kalangan pelajar IPT. Sehubungan itu, mahasiswa seharusnya mempunyai kemahiran asas di dalam menguruskan kewangan terutamanya di dalam keadaan ekonomi yang tidak menentu bagi mengelak mahasiswa terjebak dalam kancas masalah kewangan pada usia yang muda lagi. Pelajar prasiswazah merupakan kelompok yang sering terdedah dengan pelbagai kos kolej dan kekurangan ilmu pengetahuan mengenai pengurusan kewangan (Khoo & Nor 2021; Tesfaw & Yitaywh, 2018; Murugiah, 2016). Perkara tersebut telah menyebabkan hutang pelajar terus meningkat, gagal untuk membayar semula hutang pengajian dan dibuang daripada kolej. Kajian Pinto dan Mansfield (2006) melaporkan bahawa secara puratanya, dua daripada setiap tiga mahasiswa telah mengambil pinjaman atau menggunakan kad kredit untuk membiayai pendidikan mereka manakala hutang pinjaman pendidikan mereka terus meningkat.

Kajian oleh Khoo dan Nor (2021) mendapati, kebanyakan pelajar remaja tidak cekap dalam menguruskan perbelanjaan. Apabila mereka mempunyai wang berlebihan, mereka akan berbelanja tanpa perancangan yang sistematik. Corak perbelanjaan tersebut menunjukkan bahawa mereka kekurangan pengetahuan dalam perkara literasi kewangan. Kajian oleh Robb & Sharpe (2009) yang juga memberi fokus yang sama, menunjukkan pelajar yang mempunyai tahap literasi kewangan yang tinggi mempunyai hubungan dengan tahap hutang kad kredit yang tinggi. Dapatan ini membuktikan bahawa ilmu kewangan yang dimiliki oleh pelajar tidak menjamin mereka berupaya mengurus kewangan dengan berkesan.

Pengurusan tekanan kewangan merupakan gabungan pengetahuan kewangan, kesedaran, kemahiran, kebolehan, sikap dan tingkah laku yang diperlukan untuk membuat keputusan yang berkaitan dengan kewangan secara berhemah (Murugiah, 2016). Menurut kajian Azmi et al. (2018) pengamalan pengurusan tekanan kewangan adalah saling bergantung dengan pengetahuan dan kemahiran yang dipraktikkan oleh seseorang individu. Sehubungan itu dijangkakan mahasiswa IPT juga mempunyai amalan tersendiri bagi meredakan tekanan kewangan yang dialami mengikut kelas sosioekonomi berbeza.

3. Kerangka Teori Status Sosioekonomi (SES)

Stratifikasi sosial didefinisikan sebagai proses mengklasifikasi individu, isi rumah dan komuniti berasaskan parameter sosioekonomi (Deshmukh & Akkilagunta, 2020). Ia dapat membantu usaha memahami impak atau peranan stratifikasi sosial terhadap fenomena kajian yang berlaku. Kedudukan sosioekonomi adalah merangkumi pengukuran yang berasaskan sumber (*resource based*) dan berasaskan prestij (*prestige-based*). Pengukuran berasaskan sumber meliputi sumber material, sumber sosial, pemilikan aset termasuk pendapatan dan kekayaan serta kelayakan akademik. Manakala pengukuran berasaskan prestij merujuk kepada kedudukan individu atau isi rumah dalam susunan hirarki masyarakatnya dalam aspek akses dan/atau penggunaan barangan, servis dan pengetahuan. Kedudukan sosioekonomi boleh diukur menggunakan tiga domain iaitu pendidikan, pekerjaan dan pendapatan (Deshmukh & Akkilagunta, 2020).

Status sosioekonomi adalah antara aspek yang sering mendapat perhatian dalam kajian-kajian tentang perkembangan awal kanak-kanak (Shala & Grajevci, 2016). Menurut Shala & Grajevci (2016), kerangka status sosioekonomi adalah faktor yang mempengaruhi dinamika keluarga, teknik keibubapaan, pelaburan ibu bapa dan akses terhadap sumber-sumber pembangunan keluarga dan anak-anak. Kajian menunjukkan status sosioekonomi yang rendah menjadi penghalang kepada perkembangan kanak-kanak merangkumi aspek perkembangan bahasa, fungsi eksekutif, pembangunan akal, kognitif dan kepandaian. Kajian Lam (2014) juga menegaskan kepentingan pengaruh status sosioekonomi dalam menentukan pencapaian akademik pelajar. Pembolehubah status sosioekonomi dapat menjadi petunjuk kepada keciciran pelajar melalui perantara pencapaian akademik. Selain itu, kajian terkini Jiang (2021) yang menguji secara empirikal pengaruh status sosioekonomi terhadap prestasi akademik pelajar di China, menemui SES telah memberi

pengaruh yang signifikan terhadap penglibatan pembelajaran dan juga pencapaian akademik pelajar. Justeru itu, adalah dijangkakan SES amat relevan terhadap usaha memahami isu tekanan kewangan mahasiswa kerana ia berkait rapat dengan ketersediaan sumber kewangan yang perlu bagi menyokong keperluan hidup di kampus dan aktiviti pembelajaran secara mencukupi. Ini kerana kebanyakan mahasiswa masih perlu bergantung kepada sumber pendapatan keluarga dan sumber alternatif kewangan lain adalah amat terhad. Sehubungan itu, status sosioekonomi dijangka membawa kepada lingkungan persekitaran yang unik dan mempengaruhi pemikiran serta tingkah laku individu yang berada dalam lingkungan status sosioekonomi yang berlainan. Berikutan itu tekanan kewangan mahasiswa IPT adalah sesuai diteroka berasaskan kerangka teori SES.

Metodologi

1. Sampel dan Teknik Persampelan

Kajian ini telah dijalankan di salah sebuah universiti awam (UA) di Selangor. Universiti awam tersebut merupakan sebuah institusi pengajian tinggi awam yang mempunyai kampus di Bangi dan Kuala Lumpur. Kajian telah dilakukan ke atas dua buah fakulti yang berada di kampus Bangi bagi memastikan responden kajian adalah terdedah kepada konteks persekitaran yang sama. Institusi pengajian berkenaan telah dipilih kerana ia merupakan antara UA yang menempatkan pelbagai kelompok mahasiswa dengan latar belakang sosioekonomi yang berbeza dan menyediakan pilihan saluran peluang kemasukan yang berbeza. Oleh itu lokasi kajian ini menepati konteks kajian yang mahu meneliti gambaran tekanan kewangan dalam kalangan pelajar UA mengikut kelas sosioekonomi mereka.

Pemilihan responden telah dibuat secara berfasa. Fasa pertama melibatkan pemilihan fakulti di mana kaedah persampelan kebarangkalian berkelompok digunakan bagi memilih fakulti. Berdasarkan kerangka senarai fakulti tersebut, satu fakulti daripada gugusan bidang Sains Tulen dan Sains Sosial setiap satunya dipilih bagi memastikan kewakilan perspektif pelajar daripada dua aliran berbeza. Pemilihan fakulti telah dibuat berasaskan kepada fakulti dengan yuran pengajian yang tertinggi dalam bidang Sains Tulen dan Sains Sosial. Dalam situasi terdapat beberapa buah fakulti yang mempunyai yuran pengajian yang sama tingginya, pemilihan dibuat dengan mengambil fakulti yang berada di tangga teratas dalam senarai rangka persampelan fakulti yang disusun.

Pada fasa kedua, senarai pelajar pelajar tahun akhir bagi kedua-dua fakulti terpilih telah diperolehi bagi membentuk rangka persampelan responden pelajar. Seramai 170 orang populasi terlibat dalam rangka persampelan dan mewakili mahasiswa tahun akhir di dua buah fakulti terlibat dalam bidang Sains Tulen dan Sains Sosial setiap satunya. Pelajar tahun akhir dipilih kerana mereka diandaikan sudah mencapai kematangan dan telah melalui pengalaman mengurus kewangan sendiri sekurang-kurangnya untuk tempoh 2 tahun. Berdasarkan jadual penentuan saiz sampel Krejcie dan Morgan (1970), bilangan saiz sampel yang diperlukan adalah seramai 118 orang. Pemilihan individu responden telah dilakukan secara persampelan bertujuan. Unit analisis kajian ini adalah individu mahasiswa tahun akhir dan dianalisis mengikut strata sosioekonomi. Sehubungan itu ia memberi justifikasi kepada penggunaan teknik persampelan bertujuan dalam mendapatkan sampel kajian.

2. Instrumen

Soalselidik kajian terdiri daripada 4 bahagian. Bahagian A merupakan bahagian demografi. Bahagian B mempunyai 10 item pernyataan yang mengukur tahap tekanan kewangan dan bahagian C mempunyai 12 item pernyataan berkaitan strategi-strategi pengurusan tekanan kewangan yang diamalkan bagi mengurus tekanan kewangan. Soalselidik telah menjalani proses kajian rintis sebelum diedarkan kepada sampel sebenar. Hasil kajian rintis telah menunjukkan konsistensi dalaman yang baik dengan nilai *Cronbach Alfa* pengukur di antara 0.806 hingga 0.923.

3. Teknik Analisis

Data kajian telah dianalisis menggunakan analisis deskriptif dan analisis tabulasi silang (*cross tab*) mengikut kelas sosioekonomi. Penggunaan teknik analisis deskriptif berasaskan nilai min dan pembahagian tahap mengikut sela nilai purata min adalah sesuai bagi menjawab persoalan kajian yang berbentuk pengukuran

tahap. Pembahagian tahap pembolehubah kajian mengikut sela skor pernah digunakan dalam kajian bentuk deskriptif seperti Idris et al. (2013). Manakala analisis tabulasi silang digunakan bagi menghurai petunjuk mengikut strata sosioekonomi.

Dapatan Kajian

1. Demografi Responden

Bahagian ini bertujuan menunjukkan keseluruhan profil responden kajian. Jadual 1 memaparkan analisis frekuensi (kekerapan) dan peratusan bagi responden iaitu seramai 118 orang pelajar daripada dua buah fakulti berlainan. Daripada 118 orang responden, majoriti responden adalah pelajar perempuan (53.4%) dan berbangsa Melayu (86.4%).

Jadual 1. Demografi responden

Item	Kategori	Kekerapan N=118	Peratus (%)
Jantina	Lelaki	55	46.6
	Perempuan	63	53.4
Bangsa	Melayu	102	86.4
	Cina	4	3.4
	India	3	2.5
	Lain – Lain	9	7.6
Agama	Islam	106	89.8
	Kristian	6	5.1
	Buddha	3	2.5
	Hindu	3	2.5
Fakulti	Berasaskan bidang Sains Tulen	78	45.9
	Berasaskan bidang Sains Sosial	92	54.1

Jadual 2 memaparkan profil latar belakang kewangan responden. Berdasarkan Jadual 2, majoriti responden (63.6%) adalah daripada kategori isi rumah keluarga berpendapatan RM4,360 dan ke bawah sebulan (kelas B40), manakala 25.4% daripada kategori isi rumah dengan pendapatan bulanan RM4,361 sehingga RM9,619 (kelas M40). Sumber utama pendapatan responden di IPTA adalah daripada pembiayaan PTPTN (39.8%), MARA (19.5%), JPA (28%) dan lain-lain (12.7%).

Berdasarkan Jadual 2 didapati majoriti responden (iaitu 80.5%) mempunyai anggaran jumlah perbelanjaan sebulan sebanyak RM1,000 dan ke bawah. Perincian pecahan perbelanjaan diri sebulan secara majoritinya adalah untuk keperluan alatan pembelajaran berjumlah di antara RM300 ke bawah (84.7%), makan minum di antara RM100-RM300 (47.5%), keperluan diri dan utiliti di antara RM100 dan ke bawah (55.1%), hiburan dan rekreasi di antara RM100 dan ke bawah (66.9%), dan lain-lain di antara RM100 dan ke bawah (66.1%). Majoriti responden (iaitu 87.3%) menyatakan yuran pengajian adalah di antara RM700 hingga RM1,500 per semester. Subtajuk berikutnya menunjukkan analisis tahap tekanan kewangan dan strategi mengurus tekanan kewangan mengikut kelas sosioekonomi.

Jadual 2. Profil kewangan

Aspek	Kategori	Frekuensi (f)	Peratus (%)
Anggaran Pendapatan Isi Rumah (Keluarga) Sebulan	RM4,360 Dan Kebawah (B40)	75	63.6
	RM4,361 – RM9,619 (M40)	30	25.4
	RM9,619 Dan Keatas (T20)	13	11.0
Sumber Utama Pendapatan Diri Di Universiti	PTPTN	47	39.8
	MARA	23	19.5
	JPA	33	28.0
	Lain – Lain	15	12.7
Anggaran Jumlah Perbelanjaan Diri Sebulan	RM1,000 Dan Kebawah	95	80.5
	RM1,000 – RM2,000	20	16.9
	RM2,000 Dan Keatas	3	2.5
Anggaran Perbelanjaan Diri Sebulan (Keperluan Alatan & Pembelajaran)	RM300 Dan Kebawah	100	84.7
	RM300 – RM700	17	14.4
	RM700 Dan Keatas	1	0.8
Anggaran Perbelanjaan Diri Sebulan (Makan & Minum)	RM100 Dan Kebawah	49	41.5
	RM100 – RM300	56	47.5
	RM300 Dan Keatas	13	11.0
Anggaran Perbelanjaan Diri Sebulan (Keperluan Diri & Utiliti)	RM100 Dan Kebawah	65	55.1
	RM100 – RM300	47	39.8
	RM300 Dan Keatas	6	5.1
Anggaran Perbelanjaan Diri Sebulan (Hiburan & Rekreasi)	RM100 Dan Kebawah	79	66.9
	RM100 – RM500	35	29.7
	RM500 Dan Keatas	4	3.4
Anggaran Perbelanjaan Diri Sebulan (Lain-Lain)	RM100 Dan Kebawah	78	66.1
	RM100 – RM500	38	32.2
	RM500 Dan Keatas	2	1.7
Yuran Pengajian Per Semester	RM700 – RM1,500	103	87.3
	RM1,501 Dan Keatas	15	12.7

2. Tekanan Kewangan

Jadual 3 menunjukkan jadual kekerapan bagi menghurai tahap tekanan kewangan yang dialami responden kajian. Berdasarkan Jadual 3, kesemua pernyataan berikut mendapat skor min melebihi 3.00. Min keseluruhan ialah 3.19 menunjukkan kebanyakan responden telah memilih jawapan yang menggambarkan sejumlah tekanan kewangan pada tahap sederhana.

Jadual 3. Tekanan Kewangan Responden

Pernyataan	Frekuensi dan Peratusan (%) Skala Likert					Skor Min
	1 (STS)	2 (TS)	3 (AS)	4 (S)	5 (SS)	
1) Saya makan dua kali sehari atas dasar berjimat	9 (7.6)	21 (17.8)	21 (17.8)	39 (33.1)	28 (23.7)	3.47
2) Saya terpaksa mengikat perut setiap hujung bulan kerana masalah kewangan	22 (18.6)	42 (35.6)	35 (29.7)	7 (5.9)	12 (10.2)	2.53
3) Saya mencatu/menghadkan pengambilan makanan seharian ketika di kolej kerana ingin berjimat	11 (9.3)	31 (26.3)	34 (28.8)	25 (21.2)	17 (14.4)	3.05
4) Saya selalu tidak cukup sumber kewangan setiap sebulan	9 (3.76)	21 (17.8)	35 (29.7)	33 (28.0)	20 (16.9)	3.29
5) Saya berasa terbeban dengan yuran pengajian tambahan seperti alat tulis dan buku, perkakasan dan sebagainya	9 (7.6)	26 (22.0)	50 (42.4)	20 (16.9)	13 (11.0)	3.02
6) Saya selalu menangguhkan pembelian berkaitan keperluan pengajian seperti buku, aksesori tambahan, perisian komputer dan sebagainya sehingga mempunyai wang yang mencukupi	10 (8.5)	50 (42.4)	30 (30)	18 (15.3)	10 (8.5)	2.73
7) Saya berasa tertekan dengan bil utiliti seperti telefon yang perlu dibayar setiap bulan.	9 (7.6)	38 (32.2)	44 (3.73)	16 (13.6)	11 (9.3)	2.85
8) Saya memilih untuk tinggal di kolej kerana dapat menjimatkan kos pengangkutan dan bil utiliti	5 (4.2)	7 (5.9)	10 (8.5)	37 (31.4)	59 (50.0)	4.17
9) Saya terpaksa menghad perbelanjaan terhadap hiburan dan rekreasi untuk keperluan diri yang lebih penting	8 (6.8)	21 (17.8)	24 (20.3)	33 (28.0)	32 (27.1)	3.51
10) Saya tidak suka ke pusat hiburan atau membeli-belah ketika hujung minggu kerana kekangan kewangan	7 (5.9)	22 (18.6)	39 (33.1)	27 (22.9)	23 (19.5)	3.31
Min Keseluruhan						3.19

Hal tersebut lebih jelas dilihat dalam Jadual 4 yang menunjukkan bilangan responden dalam sela keseluruhan skor min yang dicapai dalam item-item yang mengukur tahap tekanan kewangan.

Jadual 4. Jumlah skor min tahap tekanan kewangan

Nilai Purata	Tahap	Deskripsi	Bilangan Responden
1.00 – 2.33	1	Rendah	20
2.34 – 3.67	2	Sederhana	64
3.68 – 5.00	3	Tinggi	34
Jumlah			118

Pada nilai purata 1.00 hingga 2.33 (tahap 1 atau tekanan kewangan rendah) bilangan responden adalah seramai 20 orang (17%). Bagi nilai purata di antara 2.34 hingga 3.67 (tahap 2 atau tekanan kewangan sederhana), bilangan responden ialah 64 orang (54%). Justeru petunjuk min tersebut menunjukkan lebih separuh (54%) daripada individu responden kajian ini mengalami tekanan kewangan pada tahap yang sederhana berbanding yang tinggi dan rendah. Ini bermaksud tahap tekanan kewangan yang dialami responden masih boleh dikawal.

Merujuk kepada item pernyataan pada Jadual 3, didapati item (8) iaitu ‘saya memilih tinggal di kolej kerana dapat menjimatkan kos pengangkutan dan bil utiliti’ telah mendapat skor min yang tertinggi iaitu 4.17. Dalam konteks ini, purata responden sangat setuju dengan pernyataan tersebut di mana hampir kesemua responden yang terlibat dalam soal selidik ini telah memilih untuk tinggal di kolej bagi menjimatkan kos. Seterusnya, item (9) pula iaitu ‘saya terpaksa menghad perbelanjaan terhadap hiburan dan rekreasi untuk keperluan diri yang lebih penting’ mendapat skor min kedua tertinggi dalam jadual tersebut iaitu sebanyak 3.51. Hal ini menunjukkan separuh daripada responden menyatakan mereka terpaksa menghadkan perbelanjaan hiburan dan rekreasi untuk keperluan yang lebih penting. Selain itu, pernyataan yang pertama (1) iaitu ‘saya makan dua kali sehari atas dasar berjimat’ memperoleh skor min ketiga tertinggi dengan memperoleh skor min sebanyak 3.47. Dalam konteks ini, responden makan hanya dua kali sehari atas faktor ingin berjimat cermat.

Item pernyataan (10) iaitu ‘saya tidak suka ke pusat hiburan atau membeli-belah ketika hujung minggu kerana kekangan kewangan’ mencatatkan skor min yang keempat dengan skor min sebanyak 3.31. Seterusnya, pernyataan (4) iaitu ‘saya selalu tidak cukup sumber kewangan setiap sebulan’ telah menduduki skor min kelima dengan memperoleh skor min sebanyak 3.29. Item pernyataan (3) iaitu ‘Saya mencatu/menghadkan pengambilan makanan seharian ketika di kolej kerana ingin berjimat’ menunjukkan skor min sebanyak 3.05. Sehubungan itu berdasarkan pola skor purata item (10), (4) dan (3), menunjukkan responden mengalami tekanan kewangan yang menyebabkan mereka lebih berhati-hati dan berhemah dalam mengatur perbelanjaan harian. Pelajar tersebut menunjukkan kesanggupan mengekang kemahuan dalam perkara berkaitan kehendak (libur) dan keperluan (makan minum) sedapat yang mungkin. Item pernyataan (2) iaitu ‘Saya terpaksa mengikat perut setiap hujung bulan kerana masalah kewangan’ dengan nilai min 2.53 turut menunjukkan situasi ekstrim yang dihadapi oleh pelajar pada hujung bulan dan penghujung semester.

Analisis tabulasi silang pada Jadual 5 menunjukkan tahap tekanan kewangan mengikut kategori taraf ekonomi keluarga pelajar.

Jadual 5. Analisis tabulasi silang taraf ekonomi dengan tahap tekanan kewangan

		Tahap Tekanan Kewangan			Jumlah
		Rendah	Sederhana	Tinggi	
Taraf Ekonomi	B40	0 (0%)	17 (14.6%)	58 (4.9%)	75 (63.6%)
	M40	3 (2.4%)	10 (8.3%)	17 (14.7%)	30 (25.4%)
	T20	7 (6%)	4 (3.3%)	2 (1.7%)	13 (11.0%)
Jumlah		10 (8.4%)	31 (26.2%)	77 (21.3)	118 (100%)

Jadual 5 menunjukkan sejumlah 58 orang (49%) pelajar yang berasal daripada latar belakang keluarga kategori B40, mengalami tahap tekanan kewangan tahap yang tinggi, manakala 17 orang (14.6%) lagi mengalami tahap tekanan kewangan sederhana. Tiada dalam kalangan pelajar daripada latar belakang keluarga B40 mengalami tahap tekanan kewangan yang rendah. Oleh itu ia membuktikan responden yang berasal dari keluarga B40 berhadapan cabaran kelangsungan hidup yang lebih mendesak sepanjang menjalani kehidupan sebagai pelajar di universiti berbanding kelompok strata lain.

Bagi pelajar daripada keluarga kategori M40 pula, bilangan responden yang mempunyai tahap tekanan kewangan yang rendah adalah seramai 3 orang (2.4%) dan 10 orang (8.3%) mengalami tahap tekanan kewangan sederhana. Manakala kategori M40 yang mengalami tahap tekanan kewangan yang tinggi adalah seramai 17 orang (14.7%). Pola tersebut menunjukkan responden yang berasal dari keluarga M40 mempunyai tahap tekanan kewangan yang lebih bervariasi. Walau bagaimanapun, penumpuan tahap tekanan kewangan tertinggi kelompok pelajar M40 adalah juga dalam kelas yang tinggi dan diikuti tahap sederhana. Dapatan yang lebih bervariasi berkemungkinan dijelaskan oleh hujah bahawa tekanan kewangan kelompok M40 juga dipengaruhi oleh faktor bilangan tanggungan keluarga. Kelompok M40 yang mempunyai bilangan tanggungan yang ramai adalah lebih terbatas kapasiti kewangan keluarga berbanding keluarga dengan bilangan tanggungan kecil. Justeru situasi kewangan kelompok M40 yang ramai tanggungannya dijangka tidak banyak berbeza dengan stuasi kelompok B40.

Bilangan responden yang berasal daripada keluarga T20 yang mempunyai tahap tekanan kewangan yang rendah adalah seramai 7 orang (6%), manakala responden yang mempunyai tahap tekanan kewangan sederhana adalah sebanyak 4 orang yang bersamaan 3.3%. Hanya 2 orang responden (1.7%) respdn dalam kalangan T20 menunjukkan tahap tekanan kewangan yang tinggi. Oleh itu, responden dalam kalangan keluarga T20 mempunyai tahap tekanan kewangan yang relatif rendah berbanding kelompok responden keluarga B40 dan M40.

3. Pengurusan Tekanan Kewangan

Jadual 6 menunjukkan min bagi item respon pengurusan tekanan kewangan yang diamalkan oleh pelajar terlibat. Berdasarkan Jadual 6, item pernyataan (11) iaitu 'Saya menggunakan simpanan pendidikan yang dilakukan oleh ibu bapa' menunjukkan skor min yang paling tinggi iaitu sebanyak 3.85. Selain itu, pernyataan (2) 'saya meminta bantuan kewangan daripada ibu bapa' pula telah mendapat skor min kedua tertinggi dalam jadual tersebut iaitu sebanyak 3.80. Ini menunjukkan kebanyakan responden bergantung kepada sumber daripada ibu bapa bagi mengatasi tekanan kewangan yang dihadapi. Sehubungan itu sumber pendapatan daripada ibu bapa masih merupakan sumber penting bagi kelangsungan hidup pelajar di universiti.

Pernyataan (8) iaitu 'saya menyertai persatuan dan kelab tertentu yang dapat memberi kelebihan daripada segi perolehan manfaat.' telah mencatatkan skor min ketiga tertinggi dengan nilai sebanyak 3.68. Ini bermaksud pelajar mengambil peluang melalui keistimewaan menyertai persatuan atau kelab untuk memperolehi manfaat langsung dan tidak langsung seperti mendapat makanan percuma kerana menjadi ahli jawatankuasa atau tanggungan yuran kolej kediaman kerana menganggotai majlis eksekutif pelajar. Item pernyataan (12) iaitu 'saya memohon bantuan zakat Universiti' telah mencatatkan skor min sebanyak 3.64. Sehubungan itu ia menunjukkan pelajar menggunakan pelbagai peluang yang terdapat dalam universiti sebagai strategi taktikal meredakan tekanan kewangan yang dihadapi.

Pernyataan pertama (1) iaitu 'Saya melakukan pekerjaan sambil' telah menduduki skor min keenam dengan memperoleh skor min sebanyak 3.37. Dalam konteks ini, purata responden agak bersetuju dengan pernyataan tersebut bahawa mereka juga melakukan pekerjaan sambil sebagai langkah mengatasi masalah kewangan. Pernyataan (6) iaitu 'Saya akan mendapatkan bantuan kewangan *one off* daripada organisasi ataupun institusi tertentu' telah mencatatkan skor min sebanyak 3.29. Hal ini menjelaskan bahawa purata responden turut mencari sumber alternatif daripada pihak luar bagi meredakan tekanan kewangan dihadapi dengan cara bekerja sambil atau memohon bantuan kewangan *one off* daripada mana-mana organisasi.

Pernyataan (4) iaitu 'Saya menjalankan perniagaan di kolej' mencatatkan skor min kedua terendah iaitu sebanyak 2.30. Hal ini menjelaskan purata responden kajian ini tidak menyelesaikan masalah tekanan kewangan melalui medium perniagaan. Ini kerana untuk perniagaan memerlukan penglibatan modal. Justeru, dalam berhadapan tekanan kewangan sehingga ada kalanya terpaksa membataskan keinginan berkaitan

keperluan dan kehendak diri serta keperluan pembelajaran, maka modal untuk mengoperasikan perniagaan menjadi sesuatu yang sukar untuk disediakan.

Jadual 6. Respon pengurusan tekanan kewangan

Pernyataan	Frekuensi dan Peratusan (%) Skala Likert					Skor Min
	1 (STS)	2 (TS)	3 (AS)	4 (S)	5 (SS)	
1) Saya melakukan pekerjaan sambil	16 (13.6)	25 (21.2)	10 (8.5)	33 (28.0)	34 (28.8)	3.37
2) Saya meminta bantuan kewangan daripada ibu bapa.	8 (6.8)	13 (11.0)	18 (15.3)	34 (28.8)	45 (38.1)	3.80
3) Saya membuat pinjaman daripada mana-mana pihak.	24 (20.3)	34 (28.8)	28 (23.7)	21 (17.8)	11 (9.3)	2.67
4) Saya menjalankan perniagaan di kolej	24 (20.3)	64 (54.2)	13 (11.0)	5 (4.2)	12 (10.2)	2.30
5) Saya membiarkan masalah kewangan itu selesai sendiri.	64 (54.2)	39 (33.1)	6 (5.1)	6 (5.1)	3 (2.5)	1.69
6) Saya akan mendapatkan bantuan kewangan <i>one off</i> dari organisasi ataupun institusi tertentu.	16 (13.6)	21 (17.8)	18 (15.3)	39 (33.1)	24 (20.3)	3.29
7) Saya menggunakan bakat sedia ada dalam memperoleh sumber pendapatan.	25 (21.2)	25 (21.2)	27 (22.9)	27 (22.9)	14 (11.9)	2.83
8) Saya menyertai persatuan dan kelab tertentu yang dapat memberi kelebihan daripada segi perolehan manfaat.	10 (8.5)	10 (8.5)	23 (19.5)	40 (33.9)	35 (29.7)	3.68
9) Saya akan menyertai program percuma berkaitan pengurusan tekanan kewangan bagi membantu menguruskan tekanan kewangan.	12 (10.2)	13 (11.0)	23 (19.5)	39 (33.1)	31 (26.3)	3.54
10) Saya membuat pelaburan daripada wang yang diperoleh	10 (8.5)	28 (23.7)	40 (33.9)	24 (20.3)	16 (13.6)	3.07
11) Saya menggunakan simpanan pendidikan yang dilakukan oleh ibu bapa	10 (8.5)	10 (8.5)	13 (11.0)	40 (33.9)	45 (38.1)	3.85
12) Saya memohon bantuan zakat Universiti	13 (11.0)	14 (11.9)	16 (13.6)	34 (28.8)	41 (34.7)	3.64

Analisis tabulasi silang pada Jadual 7 menunjukkan kategori strategi pengurusan tekanan kewangan yang diamalkan mengikut kategori taraf ekonomi keluarga pelajar.

Jadual 7. Analisis tabulasi silang taraf ekonomi dengan strategi pengurusan tekanan kewangan

		Strategi Pengurusan Tekanan Kewangan			Jumlah
		Pasif/Lemah Inisiatif	Sederhana	Aktif/ Gigih Inisiatif	
Taraf Ekonomi	B40	5 (4.1%)	55 (46.2%)	15 (13.3%)	75 (63.6%)
	M40	4 (3.3%)	22 (18.4%)	4 (3.7%)	30 (25.4%)
	T20	3 (2.4%)	10 (8.4%)	0 (0%)	13 (11.0%)
Jumlah		12 (9.8%)	87 (73%)	19 (17%)	118 (100%)

Jadual 7, bilangan responden kelas B40 yang pasif atau lemah inisiatif dalam meredakan tekanan kewangan ialah 5 orang (4%), manakala dalam kelas sederhana adalah 55 orang (46.2%). Bilangan yang aktif atau gigih inisiatif dalam kelas B40 ialah 15 orang (13.3%). Bagi kelompok M40 pula, majoriti responden mempunyai inisiatif yang sederhana iaitu 22 orang (18.4%) dan kelompok T20 pula 10 orang (8.4%). Sehubungan itu peratus tertinggi bagi setiap kelompok dalam konteks strategi mengurus tekanan kewangan ialah pada kategori inisiatif sederhana.

Perbincangan

Berdasarkan kajian ini, telah dibuktikan strata sosioekonomi adalah faktor berpengaruh dalam menentukan keputusan ekonomi individu (Jiang, 2021; Lam, 2014). Kerangka SES menghuraikan perbezaan akses kepada sumber, ketersediaan sumber dan menjejaskan agihan sumber pendapatan serta peluang ekonomi dalam masyarakat disebabkan oleh strata sosial yang berbeza (Shala & Grajcevcic, 2016). Justeru dalam konteks kajian ini, mahasiswa daripada kelompok keluarga B40 cenderung mengalami tekanan kewangan yang relatif tinggi sepanjang pengajian di universiti dan diikuti oleh kelompok M40 yang turut menunjukkan pola tekanan kewangan yang tinggi. Dapatan ini menunjukkan kelompok mahasiswa ini berhadapan cabaran kelangsungan untuk mengimbangi keperluan perbelanjaan sebagai pelajar di universiti sejajar dengan kajian terdahulu seperti Lim et al. (2014); Shala dan Grajcevcic (2016) dan Lam (2014). Justeru pelajar telah mengambil pilihan seperti memilih tinggal di kolej, menghadkan perbelanjaan mereka termasuk menghadkan makan kepada dua kali sehari sebagai usaha menjimatkan kewangan. Para pelajar mungkin mengalami gangguan konsentrasi terhadap pelajaran disebabkan tekanan kewangan dan keperluan mengurus tekanan kewangan dihadapi seperti melakukan pekerjaan sambilan. Dapatan ini selari dengan Mahdzan et al. (2020) yang menyatakan tekanan kewangan mempunyai kaitan dengan kejutan kewangan atau perubahan besar dalam kehidupan seseorang dan boleh mempengaruhi kesejahteraan kewangan.

Tekanan kewangan melampau boleh menyebabkan seorang pelajar yang asalnya cemerlang tidak dapat mengekalkan kecemerlangan. Dalam situasi yang ekstrim, pelajar terlibat mungkin berhadapan masalah disiplin seperti ponteng kelas, gagal menyiapkan tugas dan tidak memberi komitmen pembelajaran serta menimbulkan rasa tidak puas hati dalam kalangan rakan sekumpulan apabila sebut gagal memberi komitmen terhadap tugas yang dipertanggungjawabkan. Akhirnya, tekanan kewangan tersebut juga mampu mempengaruhi kesejahteraan emosi individu seperti dinyatakan Falconier & Epstein (2011). Dalam konteks keluarga B40, anak-anak yang sedang melanjutkan pengajian tinggi di IPTA adalah aset penting kepada usaha mengeluarkan keluarga daripada putaran kemiskinan berterusan. Pendidikan dianggap sebagai pelaburan sosial terbaik bagi sesebuah keluarga untuk menaik taraf sosioekonomi keluarga di masa hadapan. Walau bagaimanapun, sekiranya tekanan kewangan dihadapi kelompok pelajar B40 tidak diuruskan dengan baik, maka pelaburan modal insan tersebut tidak akan berjaya mencapai matlamat. Kemungkinan pelajar akan turut mengalami tekanan emosi yang serius disebabkan rasa malu, bersalah dan takut kepada keluarga kerana telah gagal dalam pengajian.

Berdasarkan analisis kajian didapati mahasiswa dalam setiap kategori strata sosial mempunyai pendekatan tertentu mengurus tekanan kewangan masing-masing. Ini menunjukkan dalam situasi ekonomi masa kini setiap kelas sosioekonomi tidak terlepas daripada mengalami tekanan kewangan bersesuaian dengan pengaruh konteks strata sosioekonomi masing-masing. Kelompok pelajar T20 juga memperlihatkan usaha pada tahap sederhana bagi mengurus tekanan kewangan mereka sama seperti pelajar daripada kelompok M40 dan B40. Berdasarkan dapatan kajian sumber simpanan ibu bapa dan bantuan kewangan daripada ibu bapa masih merupakan cara utama mahasiswa terlibat mengurus situasi tekanan kewangan dihadapi. Ini menunjukkan sumber ibu bapa penting untuk menanggung individu yang masih belajar dan belum mampu berdikari sepenuhnya. Oleh yang demikian, kedudukan kewangan keluarga yang agak terhad, boleh memberi tekanan kewangan yang besar kepada pelajar terlibat.

Selain itu, terdapat penemuan menarik iaitu pelajar telah menunjukkan kebijaksanaan merebut peluang yang ada di dalam persekitaran universiti bagi mereda tekanan kewangan, antaranya dengan menyertai kelab dan program sebagai kaedah memperolehi manfaat keperluan diri atau melakukan kerja sambilan. Corak pendekatan mengurus tekanan kewangan yang ditunjukkan lebih mejurus kepada pergantungan kepada ibu bapa dan peluang-peluang strategik yang terdapat di persekitaran universiti. Kecenderungan tersebut berkemungkinan dipengaruhi oleh faktor bidang pengajian kerana bidang pengajian yang diikuti responden kajian ini sangat memerlukan kepada komitmen masa dan fokus yang tinggi. Oleh itu pelajar mempunyai masa yang terhad untuk melakukan aktiviti berkaitan perniagaan. Di samping itu, aktiviti perniagaan memerlukan penglibatan modal dan pelajar yang berdepan tekanan kewangan tidak bersedia untuk menambah beban kewangan dengan terlibat dalam aktiviti perniagaan yang berisiko dan belum pasti memberikan keuntungan setimpal modal dilaburkan.

Kesimpulan

Hasil kajian ini mendapati pelajar daripada latar belakang kelompok B40 dan M40 mempunyai tahap tekanan kewangan yang tinggi. Manakala kelompok taraf sosioekonomi tinggi iaitu T20 cenderung mempunyai tahap tekanan kewangan yang rendah berbanding kelompok B40 dan M40. Implikasi penemuan ini membuktikan usaha memberikan bantuan bersasar kepada kelompok mahasiswa kategori keluarga B40 adalah wajar kerana mereka adalah aset perubahan taraf sosioekonomi keluarga di masa hadapan. Salah satu program yang tersedia dilaksanakan oleh kerajaan Malaysia ialah program "SULUNG" iaitu inisiatif di bawah Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) yang bertujuan membantu anak keluarga B40 yang menjadi individu pertama dalam keluarga terlibat yang berpeluang melanjutkan pelajaran ke IPT. Menerusi program SULUNG, pelajar terlibat menerima pelbagai peluang dan bantuan.

Program seumpamanya wajar diperluaskan kepada kelompok dalam kategori M40 kerana kelompok pelajar M40 juga berhadapan tekanan kewangan yang tinggi. Perhatian perlu diberikan kepada kelompok M40 terutama dalam kalangan yang mempunyai bilangan tanggungan keluarga yang ramai. Daripada sudut implikasi ilmu, kajian ini telah berhasil meneroka sejauhmana faktor perbezaan kelas sosioekonomi relevan kepada usaha memahami tekanan kewangan dialami pelajar IPTA berasaskan perspektif SES. Kajian akan datang disaran untuk menguji perkaitan di antara taraf sosioekonomi dengan tahap tekanan kewangan dengan melibatkan bilangan responden yang lebih besar dan merentasi beberapa fakulti dan IPT. Kajian demikian akan memberikan bukti lebih kukuh bahawa terdapat perkaitan signifikan di antara stratifikasi sosioekonomi dengan tekanan kewangan yang dialami. Di samping itu, kajian perbandingan tekanan kewangan merentasi tiga kelompok strata sosioekonomi wajar diteruskan secara lebih mendalam bagi meneliti sejauhmana wujud atau tidaknya perbezaan signifikan dalam tahap tekanan kewangan dan kecenderungan respon mengurus tekanan kewangan dalam kalangan B40, M40 dan T20.

Penghargaan: Ucapan terima kasih juga diucapkan kepada pelajar-pelajar terlibat yang memberi komitmen membantu menjawab soalselidik kajian.

Rujukan

Abu Bakar, N., Asri, N. M., Laili, I. A., & Saad, S.(2019). Masalah kewangan dan tekanan dalam kalangan mahasiswa. *Jurnal Personalia Pelajar*, 22(2), 113-120.

- Adams, D. R., Meyers, S. A., & Beidas, R. S. (2016). The relationship between financial strain, perceived stress, psychological symptoms, and academic. *Journal of American College Health*, 64(5), 362-370. <https://doi.org/10.1080/07448481.2016.1154559>
- Amran, S. N. M. E. (2019, March 21). Mahasiswa bekerja sambil tangani cabaran sara hidup. *Berita Harian*. <https://www.bharian.com.my/berita/wilayah/2019/03/543812/mahasiswa-bekerja-sambilan-tangani-cabaran-sara-hidup>
- Asri, N. M., Abu Bakar, N., Laili, I. A., & Saad, S. (2017). Status kewangan dan tekanan dalam kalangan mahasiswa. *Jurnal Pengguna Malaysia*, 5(29), 63-83.
- Aysan, F., Thompson, D., & Hamarat, E. (2002). Test anxiety, coping strategies and perceived health in a group of high school students: A Turkish sample. *The Journal of Genetic Psychology*, 162(4), 402-11. <https://doi.org/10.1080/00221320109597492>
- Azmi, S. N. S., Rahman, S. A., Ibrahim, S., Muhamad, N., & Esa, M. E. (2018). Amalan pengurusan kewangan mahasiswa. *Jurnal Inovasi Perniagaan*, 3(2), 9-23.
- Baba, R., Muhammad Nor, N. Z. & Hassan, J. (2022). Tahap literasi kewangan, masalah kewangan dan tekanan dalam kalangan mahasiswa. *Jurnal 'Ulwan*, 7(2), 173-190. http://dx.doi.org/10.4103/IJCFM.IJCFM_32_20
- Caderet, M. C., & Bennett, S.R. (2019). College students' reported financial stress and its relationship to psychological distress. *Journal of College Counseling*, 22, 225-239. <https://doi.org/10.1002/jocc.12139>
- Deshmukh, P. R., & Akkilagunta, S. 2020. Socioeconomic status: A theoretical framework for the development and use of assessment tools. *Indian Journal of Community and Family Medicine*, 6(1), 4-8. http://dx.doi.org/10.4103/IJCFM.IJCFM_32_20
- Drentea, P., & Reynolds, J. R. (2015). Where does debt fit in the stress process model?. *Society and Mental Health*, 5(1), 16-32. <https://doi.org/10.1177%2F2156869314554486>
- Falconier, M. K., & Epstein, N. B. (2011). Couples experiencing financial strain: What we know and what we can do. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 60(3), 303-317. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1741-3729.2011.00650.x>
- Fox, G. L., & Chancey, D. (1998). Sources of economic distress: Individual and family outcomes. *Journal of Family Issues*, 19(6), 725-749. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/019251398019006004>
- Ganesan Y., Talwar P., Fauzan, N., & Oon, Y. B. (2018). A Study on stress level and coping strategies among undergraduate students. *Journal of Cognitive Sciences and Human Development*, 3(2), 37-47. <https://doi.org/10.33736/jcshd.787.2018>
- Gutman, L. M., & Eccles, J. S. (1999). Financial strain, parenting behaviors, and adolescents' achievement: Testing model equivalence between African American and European American single- and two-parent families. *Child Development*, 70(6), 1464-1476. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00106>
- Human Development Report (2022). *Uncertain times, unsettled lives: shaping our future in a transforming world*. UNDP. <https://www.undp.org/egypt/publications/human-development-report-2021-22-uncertain-times-unsettled-lives-shaping-our-future-transforming-world>
- Husin, N. (2021). Status kewangan dan tekanan dalam kalangan pelajar. *Proceeding of The 8th International Conference on Management and Muamalah 2021*, 405-415.
- Idris, F., Krishnan, S. D., & Azmi, N. (2013). Relationship between financial literacy and financial distress among youths in Malaysia – an empirical study. *Geografia Malaysian Journal of Society and Space*, 9(4), 106-117.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2020). *Banci penduduk dan perumahan Malaysia*, 1-4.
- Jiang, Y. (2021). How socio-economic status affects academic performance. A study of education inequality in junior high school students in China based on a structural equation model. *Proceedings of the 7th International Conference on Humanities and Social Science Research (ICHSSR 2021)*, 554, 1299-1310.
- Jones, S., McMullen, J., Campbell, R., McLaughlin, J., McDade, B., O'Lynn., P. & Glen, C. (2018). Multilingual minds: *The mental health and wellbeing of newcomer children and young people in Northern Ireland and the role of the Education Authority Youth Service*. EA Youth Service Newcomer

- Research Report. Northern Ireland: Stranmillis University College. <https://www.eani.org.uk/sites/default/files/201810/EA%20Youth%20Service%20Newcomer%20Research%20Report.pdf> (akses 15 Julai 2023)
- Kementerian Pengajian Tinggi (KPT). (2020). (2023, Ogos 9). *Program Pembangunan Siswa SULUNG Iltizam KPT Membantu Mahasiswa B40 Capai Cita-Cita*. <https://www.mohe.gov.my/hebahan/sorotan-aktiviti/program-pembangunan-siswa-sulung-iltizam-kpt-bantu-mahasiswa-b40-capai-cita-cita>
- Khoo, K. K. L., & Nor, M. Farah. (2021). Financial distress and perceived stress among university students in health sciences. *Jurnal Personalia Pelajar*, 24(1), 41-52.
- Kinnunen, U., & Feldt, T. (2004). Economic stress and marital adjustment among couples: Analyses at the dyadic level. *European Journal of Social Psychology*, 34(5), 519-532. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1002/ejsp.213>
- Lam, G. (2014). A theoretical framework of the relation between socioeconomic status and academic achievement of students. *Education*, 134(3), 326,
- Lim, H. N., Heckman, S. J., Letkiewicz, J. C., & Montalto, C.P. (2014). Financial stress, self-efficacy, and financial help-seeking behavior of college students. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 25(2), 148-160.
- Mahdzan, N. S., Zainudin, R., Abd Sukor, M. E., Zainir, F., & Ahmad W. M. W. (2020). An exploratory study of financial well-being among Malaysian households. *Journal of Asian Business and Economic Studies*, 27(3), 285-302. <http://dx.doi.org/10.1108/JABES-12-2019-0120>
- Murugiah, L. (2016). The level of understanding and strategies to enhance financial literacy among Malaysian. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(3), 130-139.
- Pinto, M. B., & Mansfield, P. M. (2006). Financially at-risk college students: An exploratory investigation of student loan debt and prioritization of debt repayment. *Journal of Student Financial Aid*, 35(2), 22-32.
- Robb, C. A., & Sharpe, D. L. (2009). Effect of personal financial knowledge on college students' credit card behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1), 25-43.
- Santacroce, S. J., Killela, M. K., Kerr, G., Leckey, J. A., & Kneipp, S. M. (2020). Fathers' psychological responses to pediatric cancer-induced financial distress. *Pediatric Blood & Cancer*, 67(6), e28281. <https://doi.org/10.1002/pbc.28281>
- Shala, A., & Grajcevcic, A. (2016). The relation between socio-economic status (SES) and early development. Empirical findings and theoretical perspective. *Socioeconomica*, 5(10), 309-329. <http://dx.doi.org/10.12803/SJSECO.51011>
- Tesfaw, A. A., & Yitayih, T. T. (2018). A study on financial stress and coping strategies among students in Rift Valley University, Ethiopia. *Humanity & Social Sciences Journal*, 13(1), 01-10.
- Voydanoff, P., & Donnelly, B. W. (1990). Economic distress and mental health: The role of family coping resources and behaviors. *Lifestyles*, 10(2), 139-162. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/BF00988534>
- Yusoff, M. S. B., Abdul Rahim, A. F., & Yaacob, M. J. (2010). Prevalence and sources of stress among University Sains Malaysia Medical Students. *Malaysian Journal of Medical Sciences*, 17, 30-37.